

دانشگاه علوم نوآوری و سلامت اجتماعی

Teaching Theory of Mind and Social Skills (Autism Spectrum Disorder and Other Cognitive-Social Challenges)

Written by: Michelle Garcia Winner

Translated by: Samaneh Sazegar Nejad

Edited by: Dr. Atieh Ashtari

آموزش نظریه ذهن و مهارت‌های اجتماعی

(اختلال طیف اتیسم و سایر چالش‌های شناختی - اجتماعی)

نویسنده: میشل گارسیا وینر

مترجم: سمانه سازگارنژاد

ویراستار: دکتر عطیه اشتری

آموزش نظریه ذهن و مهارت‌های اجتماعی به اختلال طیف اتیسم و دیگر فرار دارای چالش‌های یادگیری شناختی - اجتماعی

مترجم: سمانه سازگارنژاد

کتاب حاضر شامل ده فصل است که به معرفی و توصیف اختلالات مرتبط با «نظریه ذهن» پرداخته و با ارائه توضیحات و مثال‌های فراوان کاربردی و بالینی به چگونگی انجام مشاهدات و ارزیابی‌های جامع و دقیق در ارتباط با علل زیربنایی چالش‌های مرتبط با ضعف در نظریه ذهن و مهارت‌های اجتماعی و اجرای مداخلات درمانی مؤثرتر در این خصوص می‌پردازد. مثال‌ها، فعالیت‌ها، تکالیف و تمرین‌های بالینی گوناگونی برای طیف وسیعی از افراد در سطوح مختلف و با توانمندی‌های متفاوت ارائه گردیده است که هر یک در نوع خود منحصر به فرد، خلاقانه، مؤثر و بسیار کاربردی می‌باشند. مطالعه و مرور اندیشمندان آن‌ها به تمامی علاقمندان توصیه می‌گردد. با توجه به نیاز مبرم و ویژه جامعه گفتار درمانی در شناخت، ارزیابی و آموزش مفاهیم پایه‌ای و کلیدی مرتبط با «نظریه ذهن» و مهارت‌های اجتماعی در افراد دارای اتیسم و دیگر افراد دارای اختلالات و چالش‌های شناختی - اجتماعی، امید است که ترجمه اثر ارزشمند حاضر دریچه‌ای نو به روی بهره‌گیری بهینه مطالب توسط متخصصان توانبخشی و همچنین مربیان و مراقبین علاقمند به این حوزه بگشاید.

انتشارات دانشگاه علوم نوآوری و سلامت اجتماعی

9 786227 1984088

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

به نام خداوند لوح و قلم

آموزش نظریه ذهن و مهارت‌های اجتماعی

اختلال طیف اتیسم و سایر چالش‌های شناختی - اجتماعی

نویسنده:

میشل گارسیا وینر

مترجم:

سمانه سازگارنژاد (دانشجوی دکترای تخصصی گفتاردرمانی)

ویراستار:

دکتر عطیه اشتری (عضو هیئت علمی گروه گفتاردرمانی دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی)

سرشناسه	: وینر، میشل گارسیا Winner, Michelle Garcia
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش نظریه ذهن و مهارت‌های اجتماعی: اختلال طیف اتیسم و سایر چالش‌های شناختی - اجتماعی / نویسنده میشل گارسیا وینر؛ مترجم سمانه سازگارنژاد؛ ویراستار عطیه اشتری. تهران: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، انتشارات، ۱۴۰۱.
مشخصات نشر	: ۳۹۹ ص: جدول.
مشخصات ظاهری	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۸۴-۰۸-۸
شابک	: فیبا
وضعیت فهرست‌نویسی	: عنوان اصلی: Thinking about you, thinking about me, 2nd ed, 2007.
یادداشت	: کتاب‌نامه: ص. [۳۹۱] - ۳۹۹.
یادداشت	: اختلال طیف اتیسم و سایر چالش‌های شناختی - اجتماعی.
عنوان دیگر	: ادراک اجتماعی -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Social perception -- Study and teaching ارتباط بین اشخاص -- راهنمای آموزشی Interpersonal communication -- Study and teaching سندرم اسپرگر -- بیماران -- آموزش Asperger's syndrome -- Patients -- Education افراد مبتلا به درخودماندگی -- آموزش و پرورش Autistic people -- Education
شناسه افزوده	: سازگارنژاد، سمانه، ۱۳۶۳ - مترجم
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
رده بندی کنگره	: RC۵۵۳
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۹۴۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۹۷۷۳۸۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

نام کتاب: آموزش نظریه ذهن و مهارت‌های اجتماعی (اختلال طیف اتیسم و سایر چالش‌های شناختی - اجتماعی)

نویسنده: میشل گارسیا وینر

مترجم: سمانه سازگارنژاد

ویراستار: دکتر عطیه اشتری

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۸۴-۰۸-۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۴۰۱

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

تلفکس: ۷۱۷۳۲۲۱۱

با قدردانی از همکاری

● صفحه‌آرا: گروه گرافیکی ارشیا ● طراحی جلد: گروه گرافیکی ارشیا

همه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است؛ هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه CD آموزشی، تهیه نرم‌افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبان‌ها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه کتبی از ناشر غیر قانونی است.

سخن مترجم

شناخت اجتماعی، یا به بیانی دیگر اجتماعی فکر کردن، مهارتی است مبتنی بر یک توانمندی کلیدی به نام «نظریه ذهن» که مدنظر قرار دادن جنبه‌های اجتماعی مختلف خود و دیگران را دربردارد. همه ما، تقریباً همواره نیازمند بهره‌گیری از «نظریه ذهن» خود هستیم؛ در ارتباط گرفتن و تعامل با دیگران، فکر کردن در مورد دیگر افراد یا سهیم شدن در تفکر آن‌ها، ارائه هر نوع واکنش و بازخوردی به دیگران، حمایت و دفاع از خود و دیگری، حل مشکلات و مسائل در محیط‌های اجتماعی اعم از کلاس، مدرسه، دانشگاه، مطب پزشکی، سینما، محل کار، پیگیری‌های اداری، مهمانی خانوادگی یا خرید کردن، چت کردن و کامنت گذاشتن در شبکه‌های اجتماعی، ایجاد و برقراری دوستی‌های موقتی یا ماندگار و خلاصه هر نوع مشاهده، انتخاب و تصمیم‌گیری اجتماعی در هر فضایی که در آن دخیل هستیم و دیگران نیز به شکلی (حضور، مجازی یا ذهنی) در آن حضور دارند. یکی از روش‌های به روز و به نام آموزش مهارت‌های اجتماعی و مفاهیم اساسی مرتبط با «نظریه ذهن»، استفاده از مداخلات شناختی - رفتاری (Cognitive Behavior Therapy) است. این رویکرد با تکیه بر مهارت‌های شناختی، به‌ویژه آموزش فکر کردن در مورد خود و دیگری در موقعیت‌های اجتماعی، به فراگیری تغییر افکار، عواطف و احساسات مربوطه، تغییر رفتارها و نهایتاً بهبود مهارت‌های اجتماعی می‌پردازد. با توجه به نیاز مبرم و ویژه جامعه گفتار درمانی در شناخت، ارزیابی و آموزش مفاهیم پایه‌ای و کلیدی مرتبط با «نظریه ذهن» و مهارت‌های اجتماعی در افراد دارای اتیسم و دیگر افراد دارای اختلالات و چالش‌های شناختی - رفتاری - اجتماعی، امید است که ترجمه اثر ارزشمند حاضر دریچه‌ای نو به روی بهره‌گیری بهینه مطالب توسط متخصصان توانبخشی و هم‌چنین مربیان و مراقبین علاقمند به این حوزه بگشاید.

قابل ذکر است که عنوان اصلی انگلیسی کتاب *Thinking about You Thinking about Me* است که با عنوان فارسی این کتاب تفاوت دارد. عنوان فرعی انتخاب شده برای مخاطبان فارسی زبان که با این مفهوم کمتر آشنا هستند، رسانندگی بیشتری دارد. این کتاب شامل ۱۰ فصل است که با ارائه توصیفات و مثال‌های فراوان کاربردی و بالینی به چگونگی انجام

مشاهدات و ارزیابی‌های جامع و دقیق در ارتباط با علل زیربنایی چالش‌های مرتبط با ضعف در مهارت‌های اجتماعی و اجرای مداخلات درمانی مؤثرتر در حوزه نقایص مرتبط با نظریه ذهن می‌پردازد. فعالیت‌ها، تکالیف و تمرین‌های بالینی گوناگونی برای طیف وسیعی از افراد در سطوح مختلف و با توانمندی‌های متفاوت ارائه گردیده است که هر یک در نوع خود منحصر به فرد، خلاقانه، مؤثر و بسیار کاربردی می‌باشند. این آموزه‌ها منبعی ارزشمند و کارآمد برای تمامی متخصصینی خواهد بود که با کودکان، نوجوانان و افراد بزرگسال دارای چالش‌های نظریه ذهن سروکار دارند. مطالعه و بکارگیری اندیشمندان آن‌ها به تمامی علاقمندان توصیه می‌گردد.

بر خود لازم می‌دانم از همکار مهربان و ارجمندم، سرکار خانم دکتر عطیه اشتری، عضو هیئت علمی گروه گفتار درمانی دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی که بزرگوارانه ویراستاری کتاب را عهده‌دار بودند و پیوسته از تشویق‌ها، نکته‌سنجی‌ها و راهنمایی‌هایشان بسیار بهره‌مند شدم، سپاس‌گزاری نمایم.

این ترجمه را تقدیم می‌کنم به خانواده نازنینم که همواره عاشقانه حامی‌ام بوده‌اند.

پیش گفتار

دیدگاه‌گیری، به توانایی افراد در مدنظر قرار دادن دیدگاه‌ها و مقاصد دیگران اطلاق می‌شود. به بیان دیگر، منظور از دیدگاه‌گیری، درک زاویه دید فرد دیگری و توانایی در نظر گرفتن محتویات ذهنی وی می‌باشد. واژه علمی و رسمی‌تری که برای بیان واژه دیدگاه‌گیری مورد استفاده قرار می‌گیرد، نظریه ذهن است که به‌عنوان توانایی فکر کردن به محتویات ذهن خود و دیگران تلقی می‌گردد. مثلاً هنگامی که با دیگران صحبت می‌کنیم، به آن‌ها فکر می‌کنیم، و آن‌ها نیز به ما فکر می‌کنند، بدین ترتیب با درک، استنباط و مدنظر قرار دادن آن‌ها و شریک شدن در حالات ذهنیشان (خواست‌ها، افکار، باورها، احساسات، مقاصد و ...) از مهارت دیدگاه‌گیری یا نظریه ذهن خود استفاده می‌نماییم. بنابراین، اگر از مهارت دیدگاه‌گیری به شکل مطلوبی استفاده نماییم، قادر خواهیم بود خود را به جای دیگران بگذاریم تا در مورد شرایط و موقعیت‌های اجتماعی مختلف آن‌گونه که مناسب آن موقعیت خاص اجتماعی است بیندیشیم و متعاقباً رفتارهای مناسب اجتماعی را بروز دهیم.

مداخلات مهارت‌های اجتماعی به آموزه‌هایی اطلاق می‌گردد که جهت تسهیل اکتساب یا ارتقاء عملکردهای گوناگون مرتبط با مهارت‌های اجتماعی، ایجاد و توسعه یافته‌اند. از جمله رویکردهای درمانی مبتنی بر شواهد در حوزه مداخلات مهارت‌های اجتماعی مداخلات شناختی - رفتاری است که با تکیه بر فرایندهای شناختی نظیر نظریه ذهن یا دیدگاه‌گیری، توجه مشترک، سرنخ‌های غیرکلامی و موقعیتی، پردازش مفهومی و شنیداری و تأکید بر ارتقاء مهارت‌های اجتماعی نظیر «مشارکت در تعاملات»، «حفظ تعامل متقابل»، «پاسخ به آغازگری اجتماعی» و «حل مسئله» برقرار گردیده‌اند. با توجه به نقص ویژه در کودکان، نوجوانان و بزرگسالان دارای اختلال طیف اتیسم و دیگر اختلالات ارتباطی - اجتماعی مربوطه، لازم است که رویکردها و روش‌های ارزیابی و انجام مداخلات گفتاردرمانی اثربخش جهت ارتقاء مهارت‌های اجتماعی به تمرکز بر آموزش کارکردهای شناختی - اجتماعی جهت آموزش بهینه رفتارها و مهارت‌های اجتماعی پردازند.

خانم میشل گارسیا وینر^۱ از جمله آسیب‌شناسان گفتار و زبانی است که ثمره سال‌ها تجربه بالینی، تحقیق و آموزش خود در حوزه دیدگاه‌گیری و ارزیابی و مداخلات مهارت‌های اجتماعی را به شکلی کاربردی در این کتاب به رشته تحریر درآورده است. وی ماهرانه و موشکافانه، از دیدگاهی بالینی، با استفاده از مثال‌های فراوان و گوناگون از طیف‌های مختلف مراجعان کلینیک خود در سنین و سطوح مختلف و ارائه ایده‌ها، تکنیک‌ها، راهکارها، نمونه برگه‌های تمرین و حمایت‌کننده‌های نوشتاری، دیداری و گرافیکی و هم‌چنین ذکر ایده‌ها و مثال‌های هدف‌نویسی و چگونگی برنامه‌ریزی برای جلسات ارزیابی و درمانی به توصیف و تبیین دیدگاه‌گیری، مفاهیم مربوطه و کاربردهای بالینی متعدد آن در کلینیک‌های گفتار درمانی پرداخته است.

آموزه‌ها و مطالعات ارائه شده توسط خانم گارسیا و همکارانش در حوزه دیدگاه‌گیری به همراه دیگر متخصصانی که در این حیطه به فعالیت بالینی و پژوهشی مشغولند و در کتاب نیز به برخی از آن‌ها اشاره خواهد شد، به سرعت در حال گسترش می‌باشند. برخی مطالب ذکر شده در کتاب حاضر که در طی سال‌های گذشته توسط نویسندگان و همکارانش در مقالات، سخنرانی‌ها، همایش‌ها و سمینارهای مختلف به‌روزرسانی شده‌اند تا حد امکان توسط مترجم نیز اصلاح و به‌روزرسانی گردیده‌اند.

لازم به ذکر است که اگرچه کتاب حاضر یک ترجمه محسوب می‌گردد و با دقت نظر هر چه تمام جهت انتقال مفاهیم کلیدی و اساسی مدنظر نویسندگان ترجمه و ویرایش گشته است، با این حال، در هر فصل با در نظر گرفتن به‌روزرسانی برخی مطالب، بومی‌سازی اسامی و مثال‌های مناسب با فرهنگ ایرانی، خلاصه‌نگاری مطالب تکراری و حذف بخش‌های نامناسب و نامرتب یا غیرضروری با فرهنگ و نظام آموزشی، بهداشتی و درمانی کشورمان نگارش گشته است. هم‌چنین، در صورت لزوم توضیحات تکمیلی جهت انتقال بهتر مطالب به خوانندگان افزوده گردیده است. شماره‌گذاری جداول، شکل‌ها و برگه‌های تمرین نیز برای تسهیل استفاده مخاطبین، برای هر فصل جداگانه تنظیم گشته است که در فهرست مطالب قابل ملاحظه می‌باشد. در زیر، به اختصار به مرور فصل‌ها و تغییرات مختصر ایجاد شده در آن‌ها می‌پردازیم.

---

1. Michelle Garcia Winner

در مقدمه کتاب، خانم گارسیا شناخت اجتماعی را به عنوان مفهومی مهم در برقراری ارتباطات و تعاملات اجتماعی موفقیت آمیز با دیگران معرفی و توصیف می نماید. ۳ نظریه کلیدی که زیربنای ساختار کلی هوش می باشند و جهت درک شناخت اجتماعی ضروری هستند، شامل نظریه انسجام مرکزی، نظریه عملکرد اجرایی و نظریه ذهن مرور می گردند. در این قسمت، بخش های مختصری که مرتبط با تشخیص پزشکی و طبقه بندی های مرتبط با واجد شرایط بودن جهت دریافت خدمات بیمه بر طبق قوانین ایالتی نظام آموزشی و سلامت آمریکا می باشد، حذف گردیده اند.

در فصل اول کتاب، به معرفی و توصیف مفهوم دیدگاه گیری و رشد طبیعی آن پرداخته می شود و اهمیت و لزوم مداخله زود هنگام، تشخیص و برچسب های تشخیصی مرتبط با آن مورد بررسی، توجه و چالش قرار می گیرد. سپس سطوح مختلف دیدگاه گیری که بر روی طیفی از خفیف تا شدید قرار دارند، به همراه برخی علائم متداول آن ها به تفصیل معرفی می گردند. به علاوه، جایگاه هوش کلی و مهارت های زبانی در ارتباط با مفهوم دیدگاه گیری، آموزش شناخت اجتماعی به افراد در سطوح مختلف گروه های دیدگاه گیری، پیش آگهی این سطوح و تکنیک های آموزشی مرتبط با آن ها ارائه می گردد.

در فصل دوم کتاب، ویژگی های مفهوم دیدگاه گیری و فکر کردن در مورد دیگران، با استفاده از توصیف و چگونگی بررسی تفکر در مورد نحوه تأثیر افکار دیگران بر یکدیگر، براساس واکنش ها و رفتارهای متقابل مطرح می گردد. بدین ترتیب، نقش مهم دیدگاه گیری در ارتباطات برجسته و تبیین می گردد. همچنین، ویژگی های دو نوع مختلف دیدگاه گیری شامل دیدگاه گیری در حال ظهور در مقایسه با اختلال دیدگاه گیری تعاملی مورد مقایسه قرار می گیرند.

در فصل سوم کتاب، مراحل برقراری ارتباط به عنوان چارچوبی متصل و مرتبط، جهت درک پیچیدگی شناخت اجتماعی مطرح گشته و این مراتب در قالب ۴ مرحله با توصیف لایه ها و جزئیات آن تشریح می گردد. لازم به ذکر است که توضیحات مرتبط با این مراحل چهارگانه در طی سال های گذشته چندین بار توسط نویسندگان به روزرسانی شده است که مطالب ذکر شده در این فصل نیز براساس آخرین اطلاعات بیان شده در نوشته ها و ارائه های وی می باشد.

در چهارمین فصل کتاب، اولین گام از مراحل چهارگانه ارتباط با عنوان ارتقاء دانش و مهارت های دیدگاه گیری جهت فکر کردن درباره دیگران و متصل کردن افکار به دیگر شرکای

ارتباطی حاضر در موقعیت‌های اجتماعی به تفصیل بررسی می‌گردد. سپس ایده‌ها، راهکارها، مفاهیم و واژگانی جهت تسهیل استفاده فعالانه از مفهوم دیدگاه‌گیری و درک تمارین مرتبط با بهبود مهارت‌های اجتماعی برای گروه‌های سنی مختلف از جمله خردسالان و نوجوان معرفی و مرور می‌گردند. این فصل یکی از طولانی‌ترین و در عین حال کاربردی‌تری بخش‌های کتاب است که حاوی مثال‌ها و ایده‌های فراوان درمانی برای مخاطبین می‌باشد. عنوان کوتاهی از بخش با نام rubber chicken یا «مرغ پلاستیکی» که توضیحات مرتبط با آن با فرهنگ ایرانی نامرتب بوده و در درک مطالب به مخاطبین تأثیرگذار نخواهد بود، حذف گردیده است. همچنین، به جهت الویت‌بندی و انسجام در چینش مطالب مرتبط با مراجعان کودک و بزرگ‌تر و جلوگیری از تکرار برخی موارد، تغییراتی در ترتیب ارائه برخی مطالب و شکل‌ها در اواسط فصل ایجاد گردیده است و موارد تکراری جمع‌بندی و خلاصه گردیده‌اند.

در فصل پنجم، دومین گام از مراحل چهارگانه ارتباط با عنوان برقراری حضور فیزیکی که در بهبود تعاملات کلامی و ایجاد مشارکت‌های اجتماعی موفق دارای اهمیت فراوانی است، بررسی می‌گردد. دلیل اهمیت آموزش این مفهوم، تقسیم آن به بخش‌های عینی قابل درک برای مراجعان و نحوه سرخ‌دهی‌های کلامی و دیداری با استفاده از واژگان و عبارات ساده و کاربردی توصیف می‌گردد.

در فصل ششم کتاب و در تکمیل دو فصل پیشین، مرحله سوم ارتباط که به مفهوم مهم فکر کردن با چشم‌ها می‌پردازد، مطرح می‌گردد. اهمیت توسعه تماس چشمی، ارتباط آن با انتقال دانش، کسب مهارت‌های اجتماعی و ایجاد ارتباط و همچنین تبیین ایده‌ها و راهکارهایی جهت انجام مداخلات درمانی در این حوزه تبیین می‌گردد.

در هفتمین فصل کتاب، آخرین گام از مراحل چهارگانه ارتباط، یعنی استفاده از زبان جهت توسعه و حفظ ارتباطات معرفی می‌گردد. روش‌ها و تکنیک‌های کلامی و دیداری مختلفی جهت کمک به مراجعان برای بهبود کسب تبدلات کلامی موفق مطرح می‌گردند.

در فصل هشتم کتاب، جدولی به‌عنوان نگاشت رفتار اجتماعی معرفی می‌گردد. این جدول، به‌عنوان چارچوبی برای افزایش آگاهی و دانش مراجعان در مورد زنجیره واکنش‌های رفتاری، عاطفی و پیامدهای بین فردی حاصله از آن‌ها، به‌عنوان پلی میان دیدگاه برنامه‌های سنتی رفتاری و رویکردهای شناختی در فرایند آموزش تغییر رفتار، ایجاد گردیده است. قابل ذکر است که برخی محتویات این چارچوب و نحوه ارائه و آموزش آن در طی سال‌های

اخیر توسط نویسندگان و همکارانش در وبینارها و سخنرانی‌های آن‌ها به‌روزرسانی شده و تغییراتی در آن‌ها ایجاد گردیده است. توضیحات و جداول ارائه شده در این فصل، براساس آخرین آموزه‌های ارائه شده وی می‌باشد.

فصل بعدی کتاب به‌طور کامل حذف گردیده است. این فصل در مورد برنامه تحصیلی انفرادی (IEP) و جزئیات آن در ارتباط با نظام آموزشی و بهداشتی آمریکا در جهت انجام تشخیص‌های پزشکی و شایستگی دریافت خدمات بیمه درمانی است که در طی سال‌های گذشته دچار تحولات فراوانی نیز گشته است و برای متخصصین و مخاطبین آن نظام آموزشی مناسب می‌باشد. بنابراین فصل دهم کتاب با عنوان فصل نهم شماره‌گذاری گشته است.

فصل نهم کتاب به معرفی، توصیف، بررسی، اجرا و تفسیر بخش‌های مختلف پروتکل ارزیابی پویای شناخت می‌پردازد. نسخه ترجمه شده این پروتکل در پیوست کتاب قابل ملاحظه می‌باشد.

در فصل دهم که آخرین فصل کتاب به شمار می‌رود، روند ارزیابی‌های رسمی تعدادی از آزمون‌هایی که در بررسی کارکردهای شناختی - اجتماعی افراد نوجوان و بزرگسال کمک کننده می‌باشند، به‌طور اجمالی معرفی و مرور گردیده‌اند. هم چنین، جهت جلوگیری از تکرار مواردی که در فصل‌های قبلی نیز ذکر شده بودند، مطالب جمع‌بندی و خلاصه گردیده‌اند.

لازم به ذکر است که جهت دریافت اطلاعات بیشتر در مورد محتوای ارائه شده در این کتاب و دستیابی به منابع اضافه شده یا مورد علاقه جهت مطالعات تکمیلی به سایت www.socialthinking.com مراجعه نمایید.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۹	مقدمه.....
۱۹	ارزیابی نقایص شناخت اجتماعی.....
۲۱	توسعه از مداخلات رفتاری به سوی مداخلات شناختی.....
۲۳	نظریه‌های زیربنایی رویکرد درمانی - شناختی.....
۲۸	مهارت‌های اجتماعی کدامند؟.....
۲۹	همه را کنار هم گذاشتن: معرفی الگوی چارچوب ILAUGH.....
۳۲	بررسی نقایص شناخت اجتماعی به‌عنوان مجموعه‌ای از ناتوانی‌های مرتبط اما منحصر به فرد.....
۳۴	دیدگاه‌گیری از منظر بالینی.....
۳۴	به اشتراک‌گذاری مفهوم «دیدگاه‌گیری» با آموزگاران و مراقبین.....
۳۶	خلاصه.....
۳۹	فصل اول: دیدگاه‌گیری: تفکر، یادگیری و آموزش .....
۴۰	آزمون مرتبه اول.....
۴۲	آزمون مرتبه دوم: آزمون باور کاذب.....
۴۳	نظریه ذهن و نقایص دیدگاه‌گیری.....
۴۶	طیف نقایص دیدگاه‌گیری: سه سطح پیشنهادی.....
۶۰	ادغام مفاهیم رشدی زبان و نظریه ذهن.....
۶۱	بکارگیری آموزه‌های دیدگاه‌گیری در کلینیک.....
۶۱	بکارگیری آموزه‌های دیدگاه‌گیری در خارج از کلینیک.....
	آموزش شناخت اجتماعی به افراد دارای اختلال دیدگاه‌گیری در حال ظهور و اختلال دیدگاه‌گیری
۶۳	تعاملی جهت ارتقاء مهارت‌های درک اجتماعی.....
۶۵	هوش کلی و گروه‌های اختلال دیدگاه‌گیری تعاملی و دیدگاه‌گیری در حال ظهور.....
۶۶	تشخیص نقایص دیدگاه‌گیری.....
۶۷	خلاصه.....
۶۹	فصل دوم: مفاهیم کلیدی دیدگاه‌گیری .....
۶۹	ویژگی‌های دیدگاه‌گیری.....
۷۰	فکر کردن به نحوه اثرگذاری دیگران بر شما.....
۷۶	دیگران به شما فکر می‌کنند.....
۸۱	دیدگاه‌گیری در حال ظهور در مقایسه با اختلال دیدگاه‌گیری تعاملی: وضعیت در محیط مدرسه و خانه... ..
۸۵	خلاصه.....

فصل سوم: چهار مرحله ارتباط.....	۸۷
ایجاد چارچوبی برای درک پیچیدگی شناخت اجتماعی.....	۸۷
تعریف چهار مرحله ارتباط.....	۸۸
چهار مرحله ارتباط: توصیف همراه با جزئیات.....	۹۱
چهار مرحله ارتباط به هم پیوسته و مرتبطاند.....	۹۵
آیا چهار مرحله ارتباط بر مستندات علمی استوار هستند؟.....	۹۶
خلاصه.....	۹۸
فصل چهارم: مرحله اول ارتباط: ارتقاء دانش و مهارت‌های دیدگاه‌گیری.....	۹۹
باورهای زیربنایی تمرینات درمانی.....	۱۰۰
آموزه‌های درمانی برای کودکان.....	۱۰۳
فکر کن، بدان و حدس بزن.....	۱۰۳
استفاده از فیلم‌ها، کتاب‌های داستان و بازی‌ها جهت آموزش «فکر کن، بدان و حدس بزن».....	۱۰۵
بازی «فکر کردن به تو».....	۱۰۶
مفهوم «گوش دادن با تمام بدن».....	۱۱۰
پانتومیم.....	۱۱۱
ضبط تصویری گروه.....	۱۱۲
خلاصه راهکارهای «گوش دادن با تمام بدن».....	۱۱۳
استفاده از ادبیات داستانی برای آموزش آگاهی اجتماعی.....	۱۱۴
حدس‌های هوشمندانه.....	۱۱۶
من می‌توانم احساس تو را تغییر دهم.....	۱۲۲
استفاده از پوستر احساسات.....	۱۲۲
استفاده از خاطرات شخصی دیگران جهت حدس زدن هوشمندانه درباره آن‌ها.....	۱۲۴
استفاده از نقاشی بدن برای آموزش خاطرات به کودکان.....	۱۲۶
ایجاد برنامه آموزشی برای کودکان بزرگ‌تر و بزرگسالان.....	۱۳۰
چهار مرحله دیدگاه‌گیری.....	۱۳۱
همه افراد درباره یکدیگر افکاری دارند.....	۱۳۵
افکار دیگران درباره ما چگونه شکل می‌گیرد؟.....	۱۳۶
کار تیمی در مقابل دوستی.....	۱۳۸
پی بردن به واکنش‌های دیگران.....	۱۴۲
همدلی.....	۱۴۴
انتظارات اجتماعی: تفاوت‌های سنی در نحوه برخورد دیگران با شما مؤثر است.....	۱۴۵
وظایف در منزل و خرید هدیه به‌عنوان راهکارهای درمانی در منزل.....	۱۴۸
وانمودسازی اجتماعی: «واقعیت» و چگونگی سازوکار آن در انتظارات اجتماعی.....	۱۴۹

۱۵۱	..... لحظات کسل کننده
۱۵۳	..... کشف انگیزه‌ها از طریق برنامه‌های پنهانی
۱۵۷	..... کشف انگیزه‌ها از طریق حقایق در پیام‌های تبلیغاتی
۱۵۹	..... هدف‌نویسی و ایده‌هایی برای نگارش اهداف درمانی
۱۶۳	..... خلاصه
۱۶۵	..... فصل پنجم: مرحله دوم ارتباط: برقراری حضور فیزیکی
۱۶۶	..... حضور فیزیکی: اساس تعامل اجتماعی
۱۷۰	..... گوش دادن با تمام بدن
۱۷۰	..... کودکان واقعاً درک می‌کنند!
۱۷۱	..... شانسه‌های باز و بسته
۱۷۲	..... کشف حریم آسایش خود
۱۷۳	..... طرز نشستن به‌عنوان عضوی از گروه
۱۷۵	..... حضور فیزیکی: در حرکت و هنگام ایستادن
۱۷۸	..... عضوی از گروه بودن: این بدن من است و این ذهن اوست
۱۸۲	..... ایده‌هایی درباره‌ی هدف‌نویسی برای مفهوم حضور فیزیکی
۱۸۲	..... خلاصه
۱۸۵	..... فصل ششم: مرحله سوم ارتباط: فکر کردن با چشم‌ها
۱۸۵	..... فکر کردن با چشم‌ها: راهی برای انتقال دانش اجتماعی و مهارت‌های اجتماعی
۱۸۷	..... توسعه تماس چشمی و ارتباط انتزاعی در سال‌های اولیه تولد
۱۸۸	..... نحوه آموزش تماس چشمی یا «فکر کردن با چشم‌ها»
۱۹۲	..... فکر کردن با چشم‌ها: ایده‌های مداخلات درمانی
۱۹۵	..... تعیین استانداردهایی توسط مشاهده سایرین در موقعیت‌های مختلف اجتماعی
۱۹۷	..... ایده‌هایی برای تعیین اهداف درمانی در حوزه «فکر کردن با چشم‌ها»
۱۹۸	..... خلاصه
۱۹۹	..... فصل هفتم: مرحله چهارم ارتباط: استفاده از زبان برای توسعه و حفظ ارتباطات
۱۹۹	..... مکالمه چیست؟
۲۰۰	..... ایجاد اهداف درمانی واقع‌بینانه
۲۰۴	..... سازوکار برقراری مکالمات: پرسش‌ها و اظهارنظرها
۲۱۶	..... بازی افزودن یک ایده
۲۱۸	..... درخت مکالمه
۲۲۲	..... سه قانون ضربتی
۲۲۳	..... نکته‌ای کاربردی درباره‌ی شاخه‌گذاری

۲۲۴	می‌باشند.....
۲۲۵	کاربردهای مختلف درخت مکالمه.....
۲۲۶	کارت‌های موضوعی.....
۲۲۸	انشعابات درخت مکالمه.....
۲۲۹	فراتر از درخت مکالمه: بازی‌های مبتکرانه.....
۲۳۲	گیره کاغذی.....
۲۳۲	پونز.....
۲۳۳	اهداف درمانی پیشنهادی جهت ارتقاء اجتماعی مهارت‌های زبانی.....
۲۳۴	خلاصه.....
۲۳۵	فصل هشتم: نگاشت رفتار اجتماعی.....
۲۳۶	خلاصه مختصری از مداخلات رفتاری.....
۲۳۸	کاستی‌های شناخت اجتماعی.....
۲۴۱	نگاشت رفتار اجتماعی.....
۲۴۳	تکمیل توضیحات نگاشت رفتار اجتماعی.....
۲۵۳	نحوه استفاده از نگاشت رفتار اجتماعی.....
۲۵۶	راهنمای دیداری نگاشت رفتار اجتماعی.....
۲۶۰	خلاصه مفاهیم نگاشت رفتار اجتماعی.....
۲۶۰	نکات تکمیلی در مورد نگاشت رفتار اجتماعی: آموزش چگونگی توسعه رفتار به دانش‌آموزان.....
۲۶۱	چهار مرحله تغییر رفتار.....
۲۶۳	مقیاس پنج نمره‌ای فوق‌العاده.....
۲۶۴	اهداف درمانی پیشنهادی با استفاده از جدول نگاشت رفتار اجتماعی.....
۲۶۵	خلاصه.....
۲۶۷	فصل نهم: درباره پروتکل ارزیابی پویای شناخت اجتماعی.....
۲۶۸	تطبیق «دیدگاهی» سالم به سوی ارزیابی اجتماعی.....
۲۷۴	پروتکل ارزیابی پویای شناخت اجتماعی.....
۲۷۷	بخش اول: شناختن مراجع.....
۲۷۸	بخش دوم: نمونه نوشتاری: درخواست کمک کردن.....
۲۸۰	بخش سوم: مصاحبه دو سویه.....
۲۹۳	بخش چهارم: فکر کردن با چشم‌ها.....
۲۹۵	بخش پنجم: چینش تصاویر متوالی (سریال).....
۲۹۹	بخش ششم: درک تصاویر با سناریوهای اجتماعی جهت ارزیابی دیدگاه‌گیری.....
۳۰۱	بخش هفتم: ارزیابی مهارت‌های سازمان‌دهی.....

۳۰۲	ارزیابی‌های تکمیلی در راستای پروتکل ارزیابی پویای شناخت اجتماعی.....
۳۱۱	فصل دهم: ارزیابی‌های استاندارد: نظرات و پیشنهادات.....
۳۱۱	مروری بر روند ارزیابی.....
۳۱۴	نقاط قوت و ضعف ابزارهای ارزیابی منتشر یافته.....
۳۱۵	آزمون‌های تشخیصی اختلالات طیف اتیسم.....
۳۱۸	عملکردهای اجرایی، سازمان‌دهی، بیان، حل مسئله و مهارت‌های کاربردشناسی زبان.....
۳۲۳	مهارت‌های زبان درکی و بیانی.....
۳۲۷	مهارت‌های روایت‌گری.....
۳۲۸	چک لیست بررسی کفایت اجتماعی.....
۳۳۳	گزارشات مرتبط با ارزیابی ارتباط.....
۳۳۵	نکته‌ای برای آزمون‌گران.....
۳۴۶	خلاصه.....
۳۴۷	نکات پایانی.....
۳۵۱	پیوست: پروتکل ارزیابی پویای شناخت اجتماعی.....
۳۵۱	بخش اول: شناخت مراجع.....
۳۵۳	بخش دوم: پرسشنامهٔ معلمان و متخصصین مربوطه.....
۳۵۵	بخش سوم: نمونهٔ نوشتاری: درخواست کمک کردن.....
۳۵۷	بخش چهارم: مصاحبهٔ دو سویه.....
۳۶۴	بخش پنجم: فکر کردن با چشم‌ها.....
۳۶۶	بخش ششم: تصاویر سریال.....
۳۷۱	بخش هفتم: تصاویر سناریوهای اجتماعی.....
۳۷۳	بخش هشتم: ارزیابی مهارت‌های سازمان‌دهی.....
۳۷۷	یادداشت‌های پایانی.....
۳۷۹	واژه‌نامه.....
۳۸۷	نمایه موضوعی براساس فصول.....
۳۸۹	تعاریف اصطلاحات مهم.....
۳۹۱	کتاب‌شناسی.....
۳۹۱	کتاب‌های اطلاعاتی و منتشر شدهٔ تحقیقاتی.....
۳۹۵	منابع درمانی.....
۳۹۷	ابزارهای ارزیابی.....
۳۹۹	بازی‌ها.....

فهرست شکل‌ها

صفحه

عنوان

شکل ۱-۱. سالی - آن	۴۱
شکل ۱-۴. ارتباط میان متغیرهای الگوی ILAUGH	۱۰۱
شکل ۲-۴. نقاشی بدن برای آموزش به کودکان دربارهٔ حافظه و به اشتراک‌گذاری اطلاعات با دیگران و خودشان	۱۲۸
شکل ۳-۴. شبکهٔ دیداری - آنچه برای دیگران به یاد می‌آورید	۱۲۸
شکل ۴-۴. نمونه‌ای از یک مکالمهٔ دیداری به تصویر کشیده شده	۱۴۳
شکل ۱-۵. استفاده از خمیر بازی برای به تصویر کشیدن حضور فیزیکی و شناختی در گروه	۱۸۱
شکل ۱-۶. آموزش به مراجعان دربارهٔ حرکت چشم‌ها	۱۹۷
شکل ۱-۷. اشکال زبانی مورد استفاده در مکالمه	۲۰۵
شکل ۲-۷. نگاشت سؤالات «چرایی»	۲۰۷
شکل ۳-۷. نمودار کارت‌های نمایه‌ای برای افزودن نظرات	۲۱۸
شکل ۴-۷. پایه و نوک درخت مکالمه	۲۲۰
شکل ۵-۷. پایه و نوک درخت براساس مشارکت مراجع	۲۲۰
شکل ۶-۷. درخت مکالمه با یک شاخه	۲۲۲
شکل ۷-۷. تصویر ساعت	۲۲۵
شکل ۱-۸. زنجیرهٔ واکنش‌های رفتاری	۲۴۳

فهرست برگه‌های تمرین

عنوان

صفحه

برگه تمرین ۴-۱. ایجاد فایل‌های ذهنی جهت به خاطر آوردن دیگران	۱۳۰
برگه تمرین ۴-۲. فرایند در حال انجام: چهار مرحله دیدگاه‌گیری که در حضور و عدم حضور افراد سازوکار دارد.....	۱۳۷
برگه تمرین ۴-۳. هم‌فکری برای پروژه ویدیویی تیمی	۱۴۱
برگه تمرین ۴-۴. تقسیم کردن پروژه ویدیویی گروهی به قسمت‌های ساده	۱۴۲
برگه تمرین ۴-۵. حقیقت همیشه هدف نهایی (غایی) نیست	۱۵۶
برگه تمرین ۴-۶. فکر کردن از طریق برنامه‌های پنهانی.....	۱۵۸
برگه تمرین ۸-۱. نگاشت رفتار اجتماعی	۲۵۹
برگه تمرین ۱۰-۱. نمونه فرم گزارش ارزیابی اجتماعی.....	۳۳۵

فهرست جداول

عنوان

صفحه

جدول ۱-۱. خلاصه الگوی ILAUGH و ایده‌های درمانی مرتبط	۳۰
جدول ۱-۲. مشخصات کمک کننده به شکل دهی دیدگاه‌گیری یا نظریه ذهن	۸۲
جدول ۲-۲. مقایسه سطوح نقایص دیدگاه‌گیری	۸۳
جدول ۱-۴. باورهای پایه‌ای در توسعه آموزه‌های بالینی	۱۰۱
جدول ۲-۴. قوانین بازی «فکر کردن به تو»	۱۰۹
جدول ۳-۴. مفاهیم مرتبط با توسعه دیدگاه‌گیری	۱۲۹
جدول ۴-۴. جا انداختن فرایند دیدگاه‌گیری در محیط‌های درمانی	۱۳۸
جدول ۵-۴. آموزش مفاهیم در جهت تسهیل رشد دیدگاه‌گیری	۱۵۹
جدول ۱-۵. سلسله مراتب دانش و مهارت‌های لازم برای توسعه روابط اجتماعی با دیگران	۱۶۹
جدول ۱-۷. سؤالات مورد استفاده در جهت مشارکت با دیگران در تعامل اجتماعی	۲۰۹
جدول ۲-۷. متغیرهای تأثیرگذار بر روی تعبیر پیام ارتباطی	۲۱۴
جدول ۳-۷. رفتار کلامی و غیرکلامی که هنگام رشد تنه درخت می‌توان آن‌ها را به‌عنوان یک شاخه در نظر گرفت	۲۲۴
جدول ۴-۷. آموزه‌هایی که در هنگام رشد درخت مکالمه می‌توان از آن‌ها استفاده نمود	۲۲۷
جدول ۵-۷. واژگان اتوبان مکالمه	۲۲۹
جدول ۶-۷. مرور راهکارهای درمانی تعاملات اجتماعی مبتنی بر زبان	۲۳۳
جدول ۱-۸. راهنمای دیداری نگاشت رفتار اجتماعی	۲۵۷
جدول ۱-۹. پاسخ‌های افراد زمانی که از آن‌ها خواسته می‌شود تا با آزمون‌گر مصاحبه کنند	۲۸۹
جدول ۲-۹. نمونه داستان‌های عجیب	۳۰۸

ارزیابی نقایص شناخت اجتماعی

بحث درباره مفهوم هوش اجتماعی از سال‌های ۱۹۲۰ و با تحقیقات سورندایک^۱ آغاز شد. لواین^۲ (۲۰۰۲) اهمیت هوش اجتماعی^۳ را به‌عنوان جنبه‌ای کلیدی از هوش کلی بیان کرد که سهم مهمی در کارکردهای کلی ما به‌عنوان اعضای جامعه ایفا می‌کند. گولمن^۴ (۲۰۰۶) هوش اجتماعی را نه تنها به‌عنوان هوشمند بودن درباره روابط اجتماعی، بلکه هوشمندی در درون این روابط تعریف می‌کند.

افراد دارای اختلالات شناخت اجتماعی^۵ با چالش‌های عمده‌ای در زندگی روزمره و روابط اجتماعی خود مواجه هستند، زیرا که متخصصان معدودی نسبت به مشکلات اساسی آن‌ها آگاهی دارند. اختلالات شناخت اجتماعی جزء یکی از انتزاعی‌ترین نوع اختلالات یادگیری است که ارزیابی آن توسط معیارهای رسمی و غیر رسمی متداول بسیار دشوار است.

در حوزه آسیب‌شناسی گفتار و زبان^۶، افراد اغلب برای مهارت‌های درکی و بیانی زبان مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. معمولاً این باور وجود دارد که اگر فردی دارای مهارت‌های کافی در حوزه درک و فرمول‌بندی زبانی باشد، در یادگیری مهارت‌های ارتباطی نیز موفق خواهد بود. با این وجود، بررسی نقایص شناخت اجتماعی در افراد دارای اختلال طیف اتیسم^۷ نشانگر آن است که ارتباط موفق نه تنها به دانش فنی زبان، بلکه به توانایی فرد در بکارگیری اجتماعی زبان به شیوه‌ای هدفمند بستگی دارد.

1. Edward Thorndike

2. Mel Levine

3. Social intelligence

4. Dr. Daniel Goleman

5. Social Cognitive Deficits

6. Speech and Language Pathology

7. Autism Spectrum Disorder (ASD)